

tiden 9.-11. december 1970. Som det har været tilfældet tidligere år fandt debatten sted på grundlag af den af udvalget vedrørende den fredelige udnyttelse af verdensrummet afgivne beretning om udvalgets virksomhed siden sidste generalforsamling. Arbejdet i rumudvalget, der har 28 medlemmer, finder først og fremmest sted i dets tre underudvalg — det tekniske underudvalg, det juridiske underudvalg og den særlige arbejdsgruppe vedrørende direkte TV og radioudsendelser via satellitter. Vægten i rumudvalgets beretning ligger først og fremmest på de konklusioner og anbefalinger, som de tre underudvalg fremsætter.

Blandt det tekniske underudvalgs anbefalinger var en opfordring til FNs medlemslande om fortsat at tilstille FN oplysninger om aktivitet i rummet, samtidig med at det beklagedes, at der ikke tilflyder FN så mange oplysninger som tidligere. Underudvalget anbefalede endvidere oprettelsen af tekniske panelgrupper til undersøgelse af den praktiske anvendelse af rumteknologi, ligesom den gik ind for en bedre koordination af De forenede Nationers rumaktiviteter. Endelig anbefalede underudvalget fortsat støtte fra FN til Thumbaraketopsendelsesstationen i Indien og raketopsendelsesstationen i Mar del Plata i Argentina.

Det juridiske underudvalg har stadig uden resultat arbejdet videre med spørgsmålet om udarbejdelsen af en overenskomst om ansvar for skader forvoldt ved opsendelse af genstande i det ydre rum. De udestående spørgsmål er fortsat fastsættelsen af regler for erstatningssummernes beregning samt spørgsmålet om, hvilket retssystem, der skal lægges til grund ved afgørelsen af erstatningskrav. Det juridiske underudvalg anbefaler dog en fortsættelse af arbejdet med at nå frem til en erstatningsaftale.

Arbejdsgruppen vedrørende direkte TV og radioudsendelser via satellitter, der først er blevet oprettet i 1968, har fortsat sit arbejde med at undersøge de politiske, juridiske, sociale og kulturelle implikationer af denne specielle problematik. I rumkomiteens beretning anbefales det, at arbejdsgruppen indkaldes påny, når yderligere materiale om dette spørgsmål er tilgængeligt. Under 1. udvalgs behandling af dagsordenspunktet blev der fremsat et særligt resolutionsforslag herom, jfr. nedenfor under III.

II. Debatten.

Debatten i 1. udvalg var som altid saglig og upolemisk med en understregning af de tekniske og videnskabelige fremskridt, som de enkelte medlemslande havde gjort i henseende til udforskningen af verdensrummet. Dette gjaldt først og fremmest USA's og Sovjetunionens indlæg, der for størstedelens vedkommende var en redegørelse for de to landes omfattende rumprojekter.

Kun med kensyn til spørgsmålet om udarbejdelse af en overenskomst om ansvar for skader forvoldt ved opsendelse af genstande i det ydre rum gjorde der sig forskellige opfattelser gældende. Alle medlemslande var enige i det ønskelige i snarest at nå frem til en ansvars-aftale, og det blev derfor også fra alle sider beklaget, at det ikke var lykkedes for det juridiske underudvalg at gøre fremskridt i sagen. Men den fundamentale uenighed mellem på den ene side de socialistiske lande og på den anden side størstedelen af de øvrige medlemslande om indholdet af en sådan ansvarsaftale stod fortsat tilbage. Uenigheden retter sig først og fremmest mod grundlaget for fastsættelsen af erstatningernes størrelse. Det store flertal af medlemslandene ønsker aftalen således udformet, at der tilsikres skadelidte fuldstændig erstatning, samtidig med, at der fastsættes en procedure, som fører til hurtig og retfærdig afgørelse af alle erstatningskrav. Heroverfor fastholder de socialistiske lande kravet om at forudsætningen for et eventuelt erstatningsansvar er en culpøs adfærd fra skadevolderens side. En gruppe af forslagsstillere repræsenterende samtlige landegrupper bortset fra de socialistiske lande fremlagde i 1. udvalg et resolutionsforslag, der understreger flertallets opfattelse, jfr. nedenfor under III.

Af de enkelte indlæg synes der kun grund til at fremhæve Sveriges indlæg. Sverige, der hele tiden har spillet en meget aktiv rolle i rumkomiteens arbejde og bl. a. har været formand for arbejdsgruppen vedrørende direkte TV- og radioudsendelser via satellitter, gav udtryk for, at det tidspunkt nu måtte være kommet, hvor De forenede Nationer burde spille en mere aktiv rolle med hensyn til at igangsætte og koordinere verdensomspændende rumprogrammer. Rumaktiviteterne burde nu internationaliseres